

مجموعه گفتارهای علمی اخلاقی

حضرت آیت الله یثربی دامت برکاته

به سوی معرفت

تفسیر آیات ولایت و امامت

زیارت قبور، تکریم مزور

۲۷ تیر ۱۳۸۶

۳ رجب المرجب ۱۴۲۸

تکثیر این جزوه

با رعایت محتوا، حفظ امانت در نقل و ذکر مأخذ مجاز است

« الحمد لله رب العالمين وصلّى الله على سيّدنا محمّد وآله الطاهرين
ولعنة الله على أعدائهم أجمعين » .

« قال الله الحكيم في محكم كتابه أعوذ بالله من الشيطان الرجيم »

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ
تُفْلِحُونَ ﴾^(۱) .

ای کسانی که ایمان آورده‌اید! از (مخالفت فرمان) خدا بپرهیزید و وسیله‌ای برای
تقرّب به او بجویید و در راه او جهاد کنید باشد که رستگار شوید .

چکیده سخن :

در سلسله مباحث گذشته در رابطه با مشروعیت زیارت رسول الله ﷺ ،
ائمّه اطهار علیهم السلام و اولیای الهی سخن گفتیم . همچنین بیان نمودیم که خداوند
متعال به حضرات معصومین علیهم السلام امتیازات و اختیاراتی ویژه تفویض و واگذار
نموده است . از جمله اختیارات مهم آنان قدرت تصرف در عالم خلقت و آفرینش و
محاسبه مخلوقات و بندگان (به اذن خداوند) در روز قیامت می باشد .

در این رابطه به احادیثی استناد نمودیم^(۲) که در ذیل آیات ۲۵ و ۲۶ سوره

۱- سوره مائده ، آیه ۳۵ .

۲- بصائر الدرجات ، صفحه ۲۸۵ .

غاشیه وارد شده است^(۱).

طبق روایاتی که در جلسه گذشته بیان شد، خداوند متعال، محاسبه بندگان، میزان، صراط، تقسیم بهشت و جهنم و تعیین جایگاه و منازل بهشتیان را به حضرات معصومین علیهم السلام بخصوص حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام واگذار نموده است^(۲).

در جلسات گذشته ثابت کردیم، حضرات معصومین علیهم السلام در دنیا و آخرت دارای اختیارات ویژه‌ای می‌باشند و قدرت و اقتدار آنان در حیات و ممات یکسان است^(۳). بنابراین توکل، استعانت و یاری خواستن از آنان در حیات و ممات، امری معقول و مشروع می‌باشد. توکل و کمک خواستن از ایشان در کنار مراقب شریف‌شان امری مذموم و ناپسند نیست، بلکه معقول و مشروع است و عقلاء بر این کار صحه نهاده‌اند.

به دلیل روشنی و صراحت روایاتی که در این زمینه بیان شده است، ابن تیمیّه و پیروان وی نتوانسته‌اند نسبت به زیارت روضه رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم خدشه‌ای وارد نمایند و مجبور به تسلیم شده‌اند. اما آنان بار سفر بستن به قصد زیارت را ممنوع دانسته و تحریم کرده‌اند، که در جلسه قبل این نظریه ناصواب و وسوسه شیطانی آنان را نقد و با دلایل محکم از قرآن و سنت، رد نمودیم.

۱- ﴿إِنَّ إِلَيْنَا إِيَابَهُمْ * ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُمْ﴾.

بیگمان بازگشت آنان به نزد ما است * سپس حساب آنان با ما است.

۲- کافی، جلد ۸ صفحه ۱۵۹.

۳- برای آگاهی بیشتر نگاه کنید به جزوه شماره ۱۲ صفحه ۱۶.

زیارت نوعی احترام:

زائر با زیارت خود به مزور^(۱) احترام می‌گذارد. به عبارت دیگر زیارت نوعی ادای احترام و تکریم از سوی زیارت کننده نسبت به زیارت شده می‌باشد. این زیارت و ادای احترام مقید به حیات داشتن میزبان نیست. به عبارت دیگر دیدار و زیارت انسان به طور مطلق به معنای ادای احترام می‌باشد.

بر اساس آیات صریح قرآن کریم و روایات مورد قبول شیعه و عامه، شخص رسول الله ﷺ پس از حیات دنیوی نیز حی و زنده می‌باشند و در درگاه الهی از رزق و روزی برخوردار هستند. بنابر این احترام و تکریم ایشان ﷺ در حیات دنیوی و پس از آن بر همگان واجب است.

شرع و عقل به ما دستور داده‌اند به حق داران احترام نماییم. به عنوان نمونه خداوند متعال در رابطه با احترام والدین می‌فرماید:

﴿وَاحْفَظْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ﴾^(۲).

وبالهای تواضع خویش را از محبت و لطف در برابر آنان (والدین) فرود آر.

و در آیه‌ای دیگر خداوند متعال پیرامون نحوه رفتار رسول الله ﷺ با مؤمنین می‌فرماید:

﴿وَاحْفَظْ جَنَاحَكَ لِمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾^(۳).

و بال و پر خود را برای مؤمنانی که از تو پیروی می‌کنند بگستر.

۱- کسی که زیارتش می‌کنند.

۲- سوره اسراء، آیه ۲۴.

۳- سوره شعراء، آیه ۲۱۵.

احترام به صاحبان حقوق و کسانی که به ما ممتی دارند، چون استاد و پزشک - حتی اگر مسلمان نباشند - مورد تأیید عقل و شرع است. نزد آرامگاه درگذشتگان رفتن و به آنان احترام گذاردن و در سالروز ولادت و وفات آنان مجلس یاد بود برپا نمودن، نوعی ادای احترام به آنان می‌باشد.

اگر شخصیتی در دوره حیات خود تأثیر ویژه‌ای در زندگی معنوی یا مادی ما داشته باشد، از این دنیا رخت بر بندد و ما با بی‌اعتنایی از این واقعه بگذریم، با این کار نسبت به آن شخصیت بی‌احترامی کرده‌ایم. اهمیت ندادن به شخصیت‌های تأثیر گذار بعد از فوت آنان در واقع زمینه را برای فراموشی و نسیان فضائل و اهداف والایی که دنبال می‌نموده‌اند آماده می‌سازد. ما با احترام به بزرگان در گذشته، اهداف، فضایل و یاد آنان را زنده نگه می‌داریم تا به خاک سپردن آنان برابر با دفن اهداف، ارزشها و دستاوردهای آنان نباشد.

وجوب احترام رسول الله ﷺ در حیات و مجامع:

خداوند متعال به مسلمانان دستور داده است که به پیامبر ﷺ احترام

بگذارند.

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ ﴾^(۱).

ای کسانی که ایمان آورده‌اید! صدای خود را فراتر از صدای

پیامبر [ﷺ] نکنید.

۱- سوره حجرات، آیه ۲.

و در آیه‌ای دیگر می‌فرماید:

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ إِلَّا أَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ إِلَى طَعَامٍ غَيْرَ نَاطِرِينَ إِنَّهُ وَلَكِنْ إِذَا دُعِيتُمْ فَادْخُلُوا فَإِذَا طَعِمْتُمْ فَانْتَشِرُوا وَلَا مُسْتَأْنِسِينَ لِحَدِيثٍ إِنَّ ذَلِكُمْ كَانَ يُؤْذِي النَّبِيَّ فَيَسْتَحْيِي مِنْكُمْ وَاللَّهُ لَا يَسْتَحْيِي مَنْ الْحَقِّ ﴿١﴾ .

ای کسانی که ایمان آورده‌اید! در خانه‌های پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ [داخل نشوید مگر به شما برای صرف غذا اجازه داده شود، در حالی که (قبل از موعد نیایید و) در انتظار وقت غذا ننشینید، اما هنگامی که دعوت شدید داخل شوید، و وقتی غذا خوردید پراکنده شوید و (بعد از صرف غذا) به بحث و صحبت ننشینید این عمل، پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ [را ناراحت می‌نماید، ولی از شما شرم می‌کند (و چیزی نمی‌گوید)، اما خداوند از (بیان) حق شرم ندارد.

از طرف دیگر بر اساس نقل عامه رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرموده‌اند:

«من زارني بعد موتي فكأنما زارني في حياتي»^(۲).

هر کس بعد از آنکه از این دنیا رخت بر بستم مرا زیارت کند، گویی مراد در زمان حیات زیارت کرده است.

آیا از کنار هم قرار دادن آیات قرآن کریم و این روایت مورد قبول اهل

تسنن، به وجوب احترام رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ در حیات و ممات پی نمی‌بریم؟!

۱- سوره احزاب، آیه ۵۳.

۲- کنز العمال، جلد ۵ صفحه ۱۳۵، در المثنور، جلد ۱ صفحه ۲۳۷.

بزرگداشت ایام الله:

خداوند متعال در قرآن می‌فرماید: روزهای خداوند را پاس بدارید و زنده نگهدارید.

﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا أَنْ أَخْرِجْ قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَذَكِّرْهُمْ بِأَيَّامِ اللَّهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ﴾^(۱).

ما موسی [علیه السلام] را با آیات خود فرستادیم و (دستور دادیم) قومت را از ظلمات به نور بیرون آر و ایام الله را به آنان یاد آوری کن، در این نشانه‌هایی است برای هر صبرکننده شکرگزار.

آیا روز بیست و هفت رجب سالروز مبعث مبارک رسول الله ﷺ از ایام الله نیست؟ روزی که مردم از جهالت و نادانی بیرون آمدند و به وسیله رسول الله ﷺ در جاده و مسیر هدایت قرار گرفتند را نباید جشن و سرور برپا کنیم؟ آیا روزی که آغاز نجات بشریت از ظلمت شرک است نباید گرامی داشته شود؟ متأسفانه در نقاطی که وهابیت نفوذ کرده است، کوچکترین بزرگداشتی نسبت به این روز بزرگ برپا نمی‌کنند.

تشکر از ولی نعمت و منعم از نظر عقل امری پسندیده و واجب است، و بدین لحاظ است که در ادامه آیه خداوند می‌فرماید: ﴿لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ﴾. همان گونه که پیش‌تر اشاره شد گرامی داشت این ایام، باعث تذکر و حساس شدن اذهان توده مردم می‌گردد. در واقع این بزرگداشت سعی و تلاشی اجتماعی و همگانی

۱- سوره ابراهیم، آیه ۵.

است تا اهداف و آرمانهایی که در آن روز بزرگ ترسیم و آغاز گردید در جانها رسوخ نماید و پایدار بماند .

حرمت تقدّم بر رسول الله ﷺ :

همانطور که بیان شد احترام رسول الله ﷺ در حیات و ممات بر ما واجب است و به نصّ قرآن کریم،

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْدِمُوا بَيْنَ يَدَيْ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ

سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴾^(۱) .

ای کسانی که ایمان آورده‌اید! چیزی را بر خدا و رسولش مقدّم نشمرید (و پیشی مگیرید) و تقوای الهی پیشه کنید که خداوند شنوا و دانا است .

همانطور که در حال حیات نباید بر آنان مقدّم باشیم، در ممات نیز این حکم جاری است. بنابر فتوای فقهاء شیعه، نماز گزار نباید هنگام نماز خواندن بر مرقد مطهر آنان مقدّم گردد، و در صورت تقدّم نماز او باطل می‌شود^(۲) .

پرسشی که از وهابیان داریم این است که چرا با وجود براهین قاطع، با بی‌اعتنایی از کنار روضه مبارکه رسول الله ﷺ عبور می‌کنند، و پشت به روضه می‌کنند و حتی سلامی به آن جناب نمی‌دهند؟! در بسیاری موارد مشاهده شده که نگهبانان و متولیان نظم در آن محدوده در چند قدمی روضه مبارکه خوابیده‌اند

۱- سوره حجرات، آیه ۱ .

۲- العروة الوثقی، مکان مصلی، شرط هفتم .

و پاهای خود را به سوی ضریح مطهر دراز نموده‌اند!!
مگر اینان در کتب خود از زبان رسول الله ﷺ بیان نکرده‌اند که ایشان فرموده‌اند:

«من حجّ البيت ولم يزرني فقد جفاني»^(۱).

هر کس به حجّ مشرف گردد و مرا زیارت نکند، به من جفا نموده است.

پیامد تعطیلی و ممنوعیت زیارت رسول الله ﷺ ستم و جفاء بر ایشان است، آیا این پیامد، امری معقول و مشروع است؟

حضرت زهرا علیها السلام و زیارت حضرت حمزه:

اماکنی که حضرات معصومین علیهم السلام در آن جا به خاک سپرده شده‌اند، از قداست و شرافت ویژه‌ای برخوردار است. این اماکن، مساجد خداوند است که نام و یاد خدا در آن گرامی داشته شده است.

اهل تسنن در منابع معتبر خود، نقل کرده‌اند که:

«كانت فاطمة علیها السلام تزور قبر عمّها حمزة كلّ جمعة فتصلّي وتبكي عنده»^(۲).

حضرت فاطمه علیها السلام هر جمعه به زیارت قبر عموی خود حمزه سید الشهداء می رفتند و در آنجا نماز می گزاردند و گریه می نمودند.

۱- شفاء السقام، صفحه ۲۲ و كنز العمال، جلد ۵ صفحه ۱۳۵.

۲- سنن بیهقی، جلد ۴ صفحه ۷۸۸ و مستدرک حاکم، جلد ۱ صفحه ۳۷۷.

حضرت فاطمه علیها السلام با خاک مرقد عمومی خویش تسبیحی ساخته بودند و با آن ذکر می‌گفتند. زیرا ذکر با تربت شهید اجری بالاتر دارد^(۱). قبل از به خاک سپاری حمزه آن مکان دارای شرافت و قداست نبود و این قداست بخاطر شخصی است که در آنجا به خاک سپرده شده است.

حضرت صدیقه کبری علیها السلام از نظر شیعیان معصوم هستند و قول و فعل ایشان برای ما حجت است. اهل تسنن این نظر را باور ندارند، اما باید بپذیرند که اگر کار ایشان علیها السلام نادرست بود، رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم به دخترشان اجازه این کار را نمی‌داند و او را از این کار باز می‌داشتند دیگر اینکه مسلم است حضرت زهرا علیها السلام به خاطر درک زمان پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم از صحابه محسوب می‌شوند و اهل سنت که تمام صحابه را از خطا مصون می‌دانند، باید در مورد این عمل ایشان هم خضوع کنند.

داستان اصحاب کهف:

خداوند متعال در قرآن کریم کارهای ناپسند و زشت چون پرستش گوساله سامری و پی کردن ناقه صالح علیه السلام را نهی ورد می‌نماید و کارهای پسندیده و نیک را تأیید می‌کند. یکی از این تأییدها در رابطه با داستان اصحاب کهف است. اصحاب کهف هنگامی که از خواب بیدار شدند و دریافتند که نزدیک به سیصد سال خفته‌اند، از خداوند خواستند که به وضعیت قبلی خویش باز گردند. در این بین، گروهی از مردم از این ماجرا آگاه شدند.

۱- بحار الانوار، جلد ۸۲ صفحه ۳۴۱.

﴿وَكَذَلِكَ أَغْتَرْنَا عَلَيْهِمْ لِيُعْلَمُوا أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَأَنَّ السَّاعَةَ لَا رَيْبَ فِيهَا إِذْ يَتَنَازَعُونَ بَيْنَهُمْ أَمْرَهُمْ فَقَالُوا ابْنُوا عَلَيْهِم بُيُوتًا رَّبُّهُمْ أَعْلَمُ بِهِمْ قَالَ الَّذِينَ غَلَبُوا عَلَىٰ أَمْرِهِمْ لَنَتَّخِذَنَّ عَلَيْهِم مَّسْجِدًا﴾^(۱).

و این چنین مردم را متوجه حال آنها کردیم، تا بدانند که وعده خداوند (در مورد رستاخیز) حق است، و در پایان جهان و قیام قیامت شکی نیست، در آن هنگام که میان خود در باره کار خود نزاع داشتند، گروهی می گفتند: بنایی بر آنان بسازید (تا برای همیشه از نظر پنهان شوند، و از آنها سخن نگویند که) پروردگارشان از دفع آنها آگاه تر است. ولی آنها که از رازشان آگاهی یافتند (و آن را دلیل بر رستاخیز دیدند) گفتند: ما مسجدی در کنار (مدفن) آنها می سازیم تا خاطره آنان فراموش نشود.

خداوند متعال در این آیه عمل گروه دوم را که قصد ساختن مسجدی بر آرامگاه آنان را دارند، تأیید و امضاء می کند. اگر ساختن مسجد بر کنار قبور امری ناپسند و نا مشروع است، خداوند متعال نباید عمل آنان را تأیید می نمود.

مقام حضرت ابراهیم علیه السلام:

زمانی که حضرت ابراهیم و اسماعیل علیهما السلام خانه کعبه را تعمیر می کردند، حضرت ابراهیم علیه السلام سنگی را زیر پای خود قرار داد. خداوند متعال به پاس احترام و تکریم آنان، جای پای حضرت ابراهیم علیه السلام را مکانی برای نماز خواندن قرار داد.

۱-سوره کهف، آیه ۲۱.

﴿وَإِذْ يَرْفَعُ إِبْرَاهِيمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ وَإِسْمَاعِيلُ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾^(۱).

(و نیز به یاد آورید) هنگامی را که ابراهیم و اسماعیل پایه‌های خانه کعبه را بالا می‌بردند و می‌گفتند: پروردگارا! از ما بپذیر که تو شنوا و دانایی.

﴿وَاتَّخِذُوا مِنْ مَّقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى﴾^(۲).

از مقام ابراهیم، عبادتگاهی برای خود انتخاب کنید.

بزرگداشت هاجر و اسماعیل علیهم‌السلام:

خداوند متعال به پاس احترام به هاجر به علت صبر و تحمل مشکلات و برای روشن نمودن عظمت و اهمیت کار هاجر، دویدن بین صفا و مروه را یکی از ارکان عمل عبادی حج قرار داده است. اگر کسی این رکن را عمداً ترک نماید، حج او باطل خواهد شد^(۳).

﴿إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ﴾^(۴).

صفا و مروه از شعائر و نشانه‌های خدا است.

هاجر با طفل شیر خوار خود برای بدست آوردن آب بین صفا و مروه دوید، و خداوند متعال برای بزرگداشت یاد او محل گامهای او را عبادتگاه قرار داد^(۵).

۱- سوره بقره، آیه ۱۲۷.

۲- سوره بقره، آیه ۱۲۵.

۳- کتاب الخلاف، جلد ۲ صفحه ۳۲۸.

۴- سوره بقره، آیه ۱۵۸.

۵- جلاء الافهام، صفحه ۲۲۸.

پرسشی از ابن تیمیّه:

پرسشی که در این جا خود را به هر محقق منصفی می‌نمایاند، این است که چگونه و به چه دلیل، این قداستها و شرافتها مورد انکار قرار می‌گیرد؟ چرا روضه رسول الله ﷺ و قبرستان بقیع متروک می‌شود؟ آیا حضرات معصومین علیهم‌السلام منادی توحید نبودند؟ مگر امیرالمؤمنین و امام الموحّدين علیهم‌السلام بزرگترین منادی توحید نبودند؟ مگر نهج البلاغه معروف به برادر قرآن نیست؟ مگر علمای شما بر آن شرح و تفسیر نوشته‌اند؟ مگر خطبه نخست نهج البلاغه، دارای معانی ژرف و عمیقی در توحید و مسائل مرتبط با آن نمی‌باشد؟ مگر در حرم مطهر حضرات معصومین علیهم‌السلام عملی به جز یاد و عبادت خدا انجام می‌گیرد؟!

شرافت برخی از اماکن:

در رابطه با شرافت مدینه در کتب اهل تسنن احادیث فراوانی یافت می‌شود از جمله:

« غبار المدینه شفاء من الجذام؛

غبار مدینه در مان بیماری جذام است.

غبار المدینه بیرء من الجذام؛

غبار مدینه بیماری جذام را درمان می‌کند.

غبار المدینه یطفي الجذام»^(۱) .

غبار مدینه بیماری جذام را از بین می برد.

و در روایتی دیگر رسول الله ﷺ فرموده اند:

« إنَّ في غبارها شفاء من كلِّ داءٍ »^(۲) .

بدرستی که در غبار مدینه درمان هر بیماری یافت می شود.

چرا خاک مدینه این شرافت و ویژگی را یافته است؟ وجود مبارک

رسول الله ﷺ علت اصلی و مهم شرافت و ویژگی خاک مدینه شده است. آیا

باید جایی که رسول الله ﷺ در آن جا به خاک سپرده شده است را ویران و با

خاک یکسان کنیم؟!

رسول الله ﷺ در رابطه با کوه احد می فرمایند:

« أحد جبل يحبنا ونحبه فإذا جئتموه فكلوا من شجره »^(۳) .

أحد ما را دوست دارد و ما نیز آن را دوست داریم، اگر در احد حضور

یافتید از درختان و سبزه های آن میل کنید .

رسول الله ﷺ در رابطه با وادی عقیق^(۴) می فرمایند:

« العقیق وادٍ مبارك »^(۵) .

عقیق، سرزمینی مبارک است .

۱- جامع الصغیر، جلد ۲ صفحه ۱۹۷ و کنز العمال، جلد ۱۲ صفحه ۲۳۶ .

۲- سبل الهدی و الرشاد، جلد ۱۰ صفحه ۳۳۰ .

۳- مجمع الزوائد، جلد ۴ صفحه ۱۳، کنز العمال جلد ۱۲ صفحه ۲۶۸ .

۴- عقیق سرزمین وسیعی است و میقات مردم عراق می باشد. الاقتصاد صفحه ۳۰۰ و الام، جلد ۲ صفحه ۱۵۰ .

۵- صحیح بخاری، جلد ۲ صفحه ۱۴۴ و فتح الباری، جلد ۳ صفحه ۳۱۰ .

هنگامی که عمر (علیه ما علیه) مسجدی را گسترش می‌داد، دستور داد از وادی عقیق وسایل مورد نیاز مسجد را تهیه نمایند^(۱).

اهل تسنن به راحتی نسبت خطا و اشتباه به رسول الله ﷺ می‌دهند، اما در مورد عمر (علیه ما علیه) چنین جرأت و جسارتی ندارند. پرسش ما از آنان این است که، کار عمر (علیه ما علیه) را چگونه توجیه می‌کنید؟ چرا او این دستور را صادر کرده است؟

دورانهای ویژه ائمه اطهار علیهم السلام :

هر یک از حضرات معصومین علیهم السلام در دوران ویژه‌ای زندگی می‌کردند و آنان بر اساس شرایط و مقتضیات زمان به روش خاصی به ارشاد و هدایت مردم می‌پرداختند.

از سه امام نخست علیهم السلام در کتب فقهی بیش از سه روایت یافت نمی‌شود زیرا امکان بیان احکام الهی برای آنان مهیا و آماده نبود. امام سجاد علیهم السلام بیشتر در قالب دعا و نیایش، به نشر معارف دینی و احکام الهی پرداختند. در زمان امام باقر و امام صادق علیهم السلام معروف به عصر صادقین علیهم السلام فرصت مناسبی برای نشر و رواج معارف، احکام و فروع دین بدست آمد. و در زمان امام کاظم علیهم السلام و امام رضا علیهم السلام این فرصت ادامه یافت و به اوج رسید. تا جایی که امام رضا علیهم السلام به عالم آل محمد ﷺ^(۲) مشهور شدند سفر آن حضرت علیهم السلام به ایران و قدرت

۱- المصنّف، جلد ۸ صفحه ۳۴۰ و کنز العمال، جلد ۱۲ صفحه ۵۶۳.

۲- اعلام الوری بأعلام الهدی، جلد ۲ صفحه ۶۴.

جذب و گیرندگی خوب ایرانیان، زمینه‌ای برای بروز و ظهور کنوز مخفی الهی شد. مناظره‌های ارزشمند و طولانی آن حضرت علیه السلام با عالمان ادیان و مذاهب گوناگون در حضور مأمون (علیه ما علیه)، موجب روشن شدن حقانیت ائمه اطهار علیهم السلام در نزد همگان گردید.

در اواخر حیات امام جواد علیه السلام تنگناها و فشارها شدت پیدا کرد، تا جایی که امام هادی و امام حسن عسکری علیهم السلام در محاصره عسگر و سپاه زیر نظر بودند و به این دلیل این دو امام همام به عسکریین علیهم السلام مشهور شدند. در این زمان مکاتبه و ارسال نامه فراوان شد و شیعیان پرسشهای خود را بوسیله نامه از امام علیه السلام می‌پرسیدند.

متوکل (علیه ما علیه) از خبیث‌ترین حاکمان بنی عباس بود، او دستور ویرانی مرقد مطهر سید الشهداء علیه السلام را داد^(۱). به همین دلیل می‌توان گفت که نظرات ابن تیمیّه و وهابیان علاوه بر اینکه ریشه در افکار آل مروان دارد، نشأت گرفته از کردار و گفتار متوکل و بنی عباس نیز می‌باشد.

در مقابل عزم بنی عباس برای از بین بردن یاد ائمه اطهار علیهم السلام امام هادی علیه السلام در رابطه با تشویق و ترغیب مردم به زیارت، بخصوص زیارت سید الشهداء علیه السلام تلاش فراوانی کردند، بسیاری از زیارتنامه‌هایی که بدست ما رسیده است از جانب ایشان صادر شده است، چون زیارت جامعه کبیره - این زیارت به عنوان یک دائرة المعارف راجع به مسأله امامت می‌باشد - و زیارت غدیریّه امیرالمؤمنین علیه السلام.

۱- بحار الانوار، جلد ۴۵ صفحه ۳۹۶.

شیعیان در سایه فرهنگ زیارت، از به یاد رفتن و به فراموشی سپرده شدن معارف، فضایل و مکارم اخلاقی ائمه اطهار علیهم السلام ممانعت نمودند.

جایگاه زیارت سید الشهدا علیه السلام:

حال که در شام شهادت امام هادی علیه السلام هستیم، در زمینه تشویق به زیارت از زبان ایشان روایاتی را نقل می‌نماییم. لازم به ذکر است که روایات مورد نظر از کتاب معروف و مستند کامل الزیارات نقل می‌شود^(۱). ابو هاشم جعفری که از اصحاب نزدیک امام هادی علیه السلام است، می‌گوید:

«دخلت أنا و محمد بن حمزة ابن حمزة علي أبي الحسن عليه السلام نعوذ و هو عليل ؛
من و محمد بن حمزه به عیادت امام هادی علیه السلام که بیمار بودند رفتیم.
فقال لنا: وجهوا قوماً إلى الحائر من مالي ؛
ایشان به ما فرمودند: گروهی را با هزینه من، برای زیارت به سمت
حرم کربلا بفرستید.
فلما خرجنا من عنده قال لي محمد بن حمزة: المشير يوجهنا إلى الحائر
وهو بمنزلة من في الحائر ؛
وقتی از نزد ایشان بیرون آمدیم، محمد به من گفت: نامبرده (امام
هادی علیه السلام) ما را به سمت حرم کربلا توصیه می‌کنند، در حالیکه خود
ایشان در رتبه امام حسین علیه السلام هستند.

۱- این قولویه نویسنده کتاب کامل الزیارات در حرم کاظمین مدفون است، طبق نظر برخی از فقهاء علیهم السلام، نام احادیث این کتاب صحیح می‌باشد.

قال : فعدت إليه فاخبرته فقال لي : ليس هو هكذا إنَّ الله مواضع يحبُّ أن يعبد فيها وحائر الحسين عليه السلام من تلك المواضع»^(۱).

باز گشتم و سخن محمد را به امام عليه السلام عرض کردم. امام عليه السلام در پاسخ فرمودند: این گونه نمی باشد، برای خداوند مکانهایی است که دوست دارد، در آن جا عبادت شود و حرم امام حسین عليه السلام از آن جایگاهها است.

در روایتی دیگر ابو هاشم جعفری نقل می کند:

« دخلت على أبي الحسن علي بن محمد عليه السلام وهو محموم عليل .

فقال لي : يا أبا هاشم ، ابعث رجلاً من موالينا إلى الحائر يدعو الله لي ؛ به نزد امام هادی عليه السلام رفتم. ایشان تب دار و بیمار بودند. به من فرمودند: یکی از دوستانمان را به حرم کربلا روانه کن تا برای درمان من خدا را دعا کند.

فخرجت من عنده فاستقبلني علي بن بلال فأعلمته ما قال لي وسئلته أن يكون الرجل الذي يخرج . فقال : السمع والطاعة ؛

از نزد امام عليه السلام بیرون آمدم، علی بن بلال را دیدم و سخن امام عليه السلام را به او گفتم، و از وی خواستم که به کربلا برود او نیز از صمیم جان پذیرفت.

ولكنِّي أقول أنه أفضل من الحائر إذ كان بمنزلة من في الحائر ودعاؤه لنفسه أفضل من دعائي له بالحائر فأعلمته عليه السلام ما قال ؛

۱- کامل الزیارات، باب ۹۰ صفحه ۴۶۰.

علی بن بلال گفت: به نظر من امام عَلَيْهِ السَّلَامُ از سرزمین کربلا والاتراست و او همانند سید الشهدا عَلَيْهِ السَّلَامُ است و دعای امام عَلَيْهِ السَّلَامُ بر خودش والاتراز دعای من برای ایشان در کربلا می باشد. ابو هاشم گفت: این سخن محمّد بن بلال را به امام هادی عَلَيْهِ السَّلَامُ رساندم.

فقال لي: قل له كان رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أفضل من البيت والحجر وكان يطوف بالبيت ويستلم الحجر وإنَّ لله تعالى بقاعاً يحبُّ أن يدعى فيها، فيستجيب لمن دعاه والحائير منها»^(۱).

امام عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمودند: به او بگو رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ از کعبه و حجر الأسود والاتر بودند، اما طواف می کردند و حجر را استلام می نمودند، خداوند تعالی را سرزمین هایی است که دوست دارد در آن جا عبادت شود، و دعای کسانی که در آن جا هستند را اجابت می نماید. حرم کربلا از آن جایگاه ها می باشد.

ابو هاشم جعفری در روایتی دیگر می گوید: امام هادی عَلَيْهِ السَّلَامُ به من

فرمودند:

«... إنَّ رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كان يطوف بالبيت ويقبل الحجر وحرمة النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ والمؤمن أعظم من حرمة البيت وأمره الله أن يقف بعرفة؛ پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طواف می کردند و حجر الأسود را می بوسیدند، و حرمت پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و مؤمن، از حرمت کعبه بالاتراست و خداوند به پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دستور داده است که به عرفات برود.

۱- کامل الزیارات باب ۹۰ صفحه ۴۶۰.

إِثْمَاهِي مَوَاطِنَ يَحِبُّ اللَّهُ أَنْ يَذْكَرَ فِيهَا ، فَأَنَا أَحَبُّ أَنْ يَدْعِيَ لِي حَيْثُ يَحِبُّ اللَّهُ أَنْ يَدْعِيَ فِيهَا وَالْحَايِرُ مِنْ تِلْكَ الْمَوَاضِعِ»^(۱).

بدرستیکه اینها جایگاههایی است که خداوند دوست دارد در آن یاد شود، و من دوست دارم در جایی که خداوند دوست دارد برایم دعا شود و حرم کربلا یکی از آن مکانها است.

لهیئت حرمت مؤمن:

در این روایت امام هادی علیه السلام حرمت مؤمن را از حرمت کعبه بیشتر می‌دانند. لذا ما باید بسیار مراقب زبان خویش باشیم و دهان به هر سخنی نگشاییم. ریختن آبروی مؤمن، و هتک او سخت‌تر از بی حرمتی به کعبه می‌باشد. آیا کسی جرأت می‌کند کعبه را ویران کند و یا دست کم آجری از آن را بردارد؟ پس چرا در ریختن آبروی برادران ایمانی گوی سبقت از یکدیگر ر بوده‌ایم و با این کار عملی سنگین‌تر از تخریب کعبه را مرتکب شده‌ایم؟

زیارت سید الشهداء علیهم السلام و استجاب دعا:

امام صادق علیه السلام به شعیب در رابطه با زیارت سید الشهداء علیهم السلام می‌فرماید:
 « ما صَلَّى عِنْدَهُ أَحَدُ الصَّلَاةِ إِلَّا قَبِلَهَا اللَّهُ مِنْهُ وَلَا دَعَى عِنْدَهُ أَحَدٌ دَعْوَةً إِلَّا اسْتَجِيبَ لَهُ عَاجِلَةً وَآجِلَةً»^(۲).

۱- کامل‌الزیارات، باب ۹۰ صفحه ۴۵۹.

۲- کامل‌الزیارات، باب ۸۳ صفحه ۴۳۵.

هیچ کس در حرم کربلا نماز نمی خواند مگر اینکه نمازش مورد قبول پروردگار قرار می گیرد و هیچ کس دعا نمی کند مگر آنکه دعای او برای حوائج و خواسته های دور و نزدیکش مورد اجابت قرار می گیرد. در زیارت ناحیه مقدّسه آمده است که،

«السّلام علی من الإجابة تحت قبه»^(۱).

سلام بر کسی که دعا زیر گنبد او مستجاب می گردد.

خدایوند، زائر سید الشهدا علیه السلام:

امام صادق علیه السلام می فرماید:

« ما بین قبر الحسین علیه السلام إلى السّماء مختلف الملائكة »^(۲).

میان مرقد مطهر سید الشهدا علیه السلام و آسمان محل رفت و آمد فرشتگان است.

صفوان جمال می گوید: با امام صادق علیه السلام به منطقه حیره^(۳) رسیدیم. به ایشان عرض کردم آیا دوست دارید، سید الشهدا علیه السلام را زیارت کنید؟ ایشان در پاسخ فرمودند:

« وکیف لا أزوره والله يزوره في كل ليلة جمعة »^(۴).

چگونه او را زیارت نکنم، حال آنکه خداوند هر شب جمعه او را زیارت می کند.

۱- بحار الانوار، جلد ۹۸، صفحه ۲۳۴.

۲- کامل الزیارات، باب ۳۰۹ صفحه ۲۲۴.

۳- حیره شهری است نزدیک به نجف، (معجم البلدان، جلد ۲ صفحه ۳۲۸).

۴- کامل الزیارات، باب ۳۸ صفحه ۲۲۲.

زید شحّام می‌گوید: از امام صادق علیه السلام در مورد زائر سید الشهداء علیه السلام سؤال کردم. امام علیه السلام فرمودند:

«کمن زار الله في عرشه»^(۱).

مانند کسی است که خداوند را در عرش زیارت کرده باشد.

جایگاه زائر سید الشهداء علیه السلام:

در روایتی دیگر امام صادق علیه السلام می‌فرماید:

«من أتى قبر الحسين علیه السلام عارفاً بحقه كتبه الله في أعلى عليين»^(۲).

هر کس سید الشهداء علیه السلام را با معرفت به حق ایشان زیارت کند، خداوند در بالاترین مرتبه علیین نام او را ثبت می‌نماید.

همین بس که خداوند متعال در رابطه با علیین می‌فرماید:

﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا عَلِيُّونَ * كِتَابٌ مَّرْقُومٌ * يَشْهَدُهُ الْمُقَرَّبُونَ﴾^(۳).

و تو چه می‌دانی علیین چیست؟! * نامه‌ای است رقم خورده و سرنوشتی است قطعی * که مقربان شاهد آنند.

حکم نماز مسافر در حایر حسینی علیه السلام:

خداوند متعال به ما اجازه داده است که در سفر نمازهایمان را

شکسته بخوانیم.

۱- کامل الزیارات، باب ۵۹، صفحه ۲۷۸.

۲- کامل الزیارات، باب ۵۹، صفحه ۲۷۹.

۳- سوره مطففین، آیات ۲۱ تا ۱۹.

﴿وَإِذَا ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ﴾^(۱).
 هنگامی که سفر می کنید، گناهی بر شما نیست که نماز را کوتاه کنید.
 این دستور الهی ممتی است بر بندگان که رد آن گناهی بزرگ
 می باشد، اما اهل تسنن شکستن نماز در سفر را واجب نمی دانند^(۲).
 بخاطر شرافت و قداست حایر حسینی علیه السلام یکی از اماکنی که
 مسافر اختیار دارد نماز خود را کامل یا شکسته بخواند، آن مکان
 شریف می باشد^(۳).

شرافت زادگاه حضرت عیسی علیه السلام:

آری جایگاهها و اماکن خاصی وجود دارد که دارای قداست و
 شرافت می باشد و نماز گزاردن و عبادت کردن در آن اماکن شرک و
 کفر محسوب نمی شود.
 با توجه به اخبار معراج رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم در می یابیم که ایشان
 در نقاطی مانند طور سینا و بیت لحم نماز گزاردن و جبرئیل به ایشان
 عرض کرد: یا رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم شما در زادگاه عیسی ابن مریم علیها السلام
 نماز خواندید^(۴).
 آیا امکان دارد که زادگاه عیسی ابن مریم علیها السلام شرافت داشته

۱-سوره نساء، آیه ۱۰۱.

۲-کتاب الخلاف، جلد ۱ صفحه ۵۶۹.

۳-العروة الوثقی، احکام صلاة المسافرين مسألة یازده.

۴-الخصائص الكبرى، جلد ۱ صفحه ۱۵۸.

باشد، ولی زادگاه و جایگاه و مرقد رسول الله ﷺ و اهل بیت ایشان ﷺ شرافت و قداست نداشته باشد؟

یادی از مصایب اهل بیت ﷺ :

امروزه سفر به عتبات عالیات همراه با خطرات بسیار است. سامرا تبدیل به ویرانه‌ای شده است. این حوادث برای شیعیان امر تازه‌ای نیست، آنان از زمان متوکل (علیه ما علیه) جسارت به مرقد مطهر ائمه ﷺ را دیده‌اند و شنیده‌اند. انشاء الله آنها را بهتر از قبل خواهیم ساخت. وهابیان کوردل و تاریک اندیش که شیعیان را متهم به شرک می‌کنند و اماکنی که در آنجا به خدا تقرب می‌جوئیم را با خاک یکسان می‌کنند، آیا می‌دانند توحید چیست و منادیان واقعی و راستین توحید چه کسانی بودند؟ آیا می‌دانند زیارت جامعه کبیره به عنوان مهم‌ترین و جامع‌ترین زیارتنامه شیعیان سرشار از فرازهای بلند و عمیق توحیدی است؟

سخت‌ترین مصایب بر اهل بیت ﷺ وارد شد. امام حسن عسکری ﷺ موفق به انجام مناسک حج نشدند، و در سن بیست و هشت سالگی به شهادت رسیدند، لذا بعضی توصیه می‌کنند اگر کسی موفق به انجام حج مستحبی شد، به نیابت امام حسن عسکری ﷺ اعمال حج را انجام دهد.

امام هادی ﷺ را در سامرا تحت سخت‌ترین شرایط قرار

دادند، ایشان را در «خان الصعاليك» - کاروانسرای فقرا - بردند^(۱)، و به ایشان جسارتها و اهانتهاي فراوان نمودند. شبی ایشان را به مجلس میگساری بردند و به ایشان شراب تعارف کردند^(۲). باید به امام هادی علیه السلام عرض نماییم که اگر شما را به مجلس میگساری بردند، اما عمّه شما زینب کبری علیها السلام در مجلس یزید (لعنه الله) بود و تماشا می کرد که یزید (لعنه الله) چگونه شراب می نوشد و ما بقی را در تشطی که سر مطهر سید الشهداء علیهم السلام در آن قرار داشت، می ریزد.

«السّلام علیکم یا أهل بیت النبوة و موضع الرّسالة و مختلف الملائكة»

۱- ارشاد، جلد ۲ صفحه ۳۱۱.

۲- مروج الذهب، جلد ۴ صفحه ۹۳ و از منابع اهل تسنن بنگرید به تاریخ اسلام الذهبی، جلد ۱۸ صفحه ۱۹۹.

خود آزمایی:

- ① چرا باید یاد در گذشتگان را زنده نگه داشت؟
- ② ثابت کنید که احترام به رسول الله ﷺ واجب است؟
- ③ روزهای خدا چه روزهای است؟ وظیفه ما در مورد آن روزها چیست؟
- ④ حکم پیشی گرفتن بر رسول الله ﷺ چیست؟
- ⑤ با روایتی از سیره حضرت زهرا علیها السلام ثابت کنید، زیارت مردگان مشروع است.
- ⑥ با داستان اصحاب کهف ثابت کنید ساختن مسجد کار پسندیده‌ای است.
- ⑦ حضرت ابراهیم علیه السلام و هاجر چگونه مورد احترام خداوند قرار گرفتند؟
- ⑧ روایاتی در رابطه با شرافت مدینه، اُحد و وادی عقیق بنویسید.
- ⑨ روشهای ارشادی ائمه علیهم السلام را در دورانهای مختلف بنویسید.
- ⑩ امام هادی علیه السلام در مورد دعا در حرم سید الشهداء علیه السلام چه فرمودند؟
- ⑪ نماز مسافر در کربلا چه حکمی دارد؟
- ⑫ سابقه تخریب حرم ائمه علیهم السلام به چه زمانی باز می‌گردد؟

... وها بیان کوردل و تاریک اندیش که
شیعیان را متهم به شرک می‌کنند و اماکنی
که در آنجا به خدا تقرّب می‌جوئیم را با
خاک یکسان می‌کنند، آیا می‌دانند توحید
چیست و منادیان واقعی و راستین توحید
چه کسانی بودند؟ آیا می‌دانند زیارت
جامعه کبیره به عنوان مهم‌ترین و
جامع‌ترین زیارتنامه شیعیان سرشار از
فرازهای بلند و عمیق توحیدی است؟
(صفحه ۲۵ از همین جزوه)

www.yasrebi.ir

پست الکترونیک: info@yasrebi.ir

محل برگزاری جلسات :

کاشان : حسینیه بیت حضرت آیت الله یثربی

تلفن : ۴۴۴۴۳۴۳ - ۴۴۴۵۲۷۷ نمابر: ۴۴۴۹۹۳۳